

**Арсен РОНИН,
Оксана ОХРИМЕНКО ***

ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ МАКРОЕКОНОМІЧНОГО ІНСТРУМЕНТАРІЮ ПОДОЛАННЯ КРИЗОВИХ ЯВИЩ В УКРАЇНСЬКІЙ ЕКОНОМІЦІ

ОСОБЕННОСТИ ПРИМЕНЕНИЯ МАКРОЭКОНОМИЧЕСКОГО ИНСТРУМЕНТАРИЯ ПРЕОДОЛЕНИЯ КРИЗИСНЫХ ЯВЛЕНИЙ В УКРАИНСКОЙ ЭКОНОМИКЕ

FEATURES OF MACROECONOMIC INSTRUMENTS APPLICATION TO OVERCOME CRISIS IN THE UKRAINIAN ECONOMY

***Анотація.** Проаналізовано основні макроекономічні показники України у контексті зовнішніх викликів. Приведено досвід країн світу щодо подолання кризових явищ. Визначено перелік заходів, необхідних для стабілізації економіки України та її подальшого зростання.*

***Аннотация.** Проанализированы основные макроэкономические показатели Украины в контексте внешних вызовов. Приведен опыт стран мира по преодолению кризисных явлений. Определен перечень мероприятий, необходимых для стабилизации экономики Украины и ее дальнейшего роста.*

***Abstract.** The main macroeconomic indicators of Ukraine have been analyzed in the context of external challenges. The experience of countries in overcoming the crisis have been considered. The list of actions required for the Ukraine's economy stabilization and its future growth have been defined.*

Кризові явища в економіці України відбуваються на тлі анексії частини її території та активних бойових дій на її сході країни. Ці обставини здійснюють вагомий вплив на основні макроекономічні показники. ВВП України у 2014 р. по відношенню до 2013 р. зменшився на 45,4 % і склав 99 358 млн дол. США, або повернувся на рівень 2005—2006 рр. З початку 2015 р. зафіксоване подальше падіння реального ВВП на 19, % за перший квартал і на 26,3 % за другий квартал [1].

Основні засоби базових галузей виробництва України є морально та фізично застарілими, що пов'язано з відсутністю політичної стабільності та стратегічним баченням у власників і керівників промислово-фінансових груп. Прагнення до швидкого збагачення зводить нанівець роль амортизаційних відрахувань і не сприяє кардинальному оновленню та модернізації основних засобів і технологій. Частина підприємств досі залишається у державній власності, а відтак посилена бюрократизація механізмів управління уповільнює процеси інноваційного розвитку та підвищення конкурентоспроможності.

Залучення потенційних інвесторів утруднене через політичні ризики та процедури ведення бізнесу. У 2013 р. прямі іноземні інвестиції в Україну збільшилися на \$ 2,86 млрд, у 2012 — на \$ 4,13 млрд. Іноземні інвестори у 2013 р. вклали в українську економіку \$ 5,677 млрд (роком раніше — \$ 6,013 млрд), але одночасно вилучили \$ 2,845 млрд. (\$ 1,256 млрд). У 2014 р. через девальвацію прямі іноземні інвестиції скоротилися на \$ 1,114 млрд, або 19,5 %. Було вкладено \$ 2,450 млрд, вилучено \$ 1,170 млрд, а негативна курсова різниця склала \$ 1,225 млрд [2].

Негаразди в економіці України знайшли відображення у міжнародних рейтингах. Так, згідно Index of Economic Freedom у 2014 р. Україна зайняла 155 позицію серед 178 країн. У 2015 р. вона посунулася на 162 місце та посіла найгіршу позицію серед країн Європи [3]. За минулий рік Україна поступилася позиціями за всіма показниками, крім боротьби з корупцією, яка стала трохи краще, та свободи фіскальної системи, що не змінилася.

Вкрай складна ситуація склалася у сфері відносин прав власності, управління державними видатками та інвестиційної свободи. Згідно критеріїв даного рейтингу економіка України залишається «репресованою». Верховенство права недосконале. Інвестиційний режим залишається закритим, іноземні інвестиції змушені конкурувати з великими державними підприємствами. Негнучкий ринок праці та бюрократичні правила у бізнесі гальмують розвиток динамічного приватного сектора.

Зазначені фактори призвели до падіння індексу базових виробництв (рис. 1).

Приведена тенденція свідчить про те, що Україна перебуває на стадії деіндустріалізації. Дещо краща ситуація складається в агро-промисловому комплексі. Проте, зважаючи на падіння світових

* РОНИН Арсен Михайлович / Арсен РОНИН / Arsen RONIN — студент, НТУУ «Київський Політехнічний Інститут», e—mail: arsen_ronin@mail.ru

ОХРИМЕНКО Оксана Онуфріївна / Оксана ОХРИМЕНКО / Oksana OKHRIMENKO — д.е.н., професор кафедри міжнародної економіки, НТУУ «Київський Політехнічний Інститут», e—mail: goth12@mail.ru

цін на продукти харчування, ця галузь не може повністю виконати бюджетоутворюючу функцію, яку впродовж останніх років виконували металургія та хімічна промисловість.

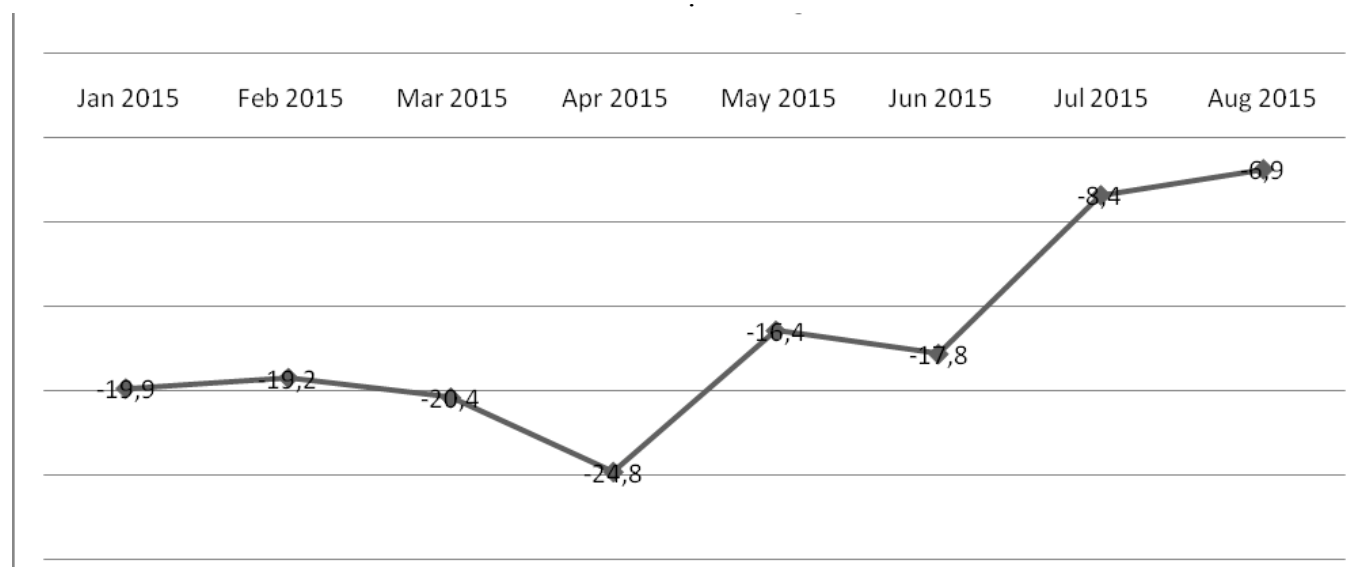

Рис. 1. Індекс базових виробництв в Україні

Джерело: складено авторами на основі [1, с. 8].

За даними 2014 р. індекс обсягу сільськогосподарського виробництва зріс на 2,8 %. Обсяг виробленої продукції склав понад 20 % ВВП і понад 30 % у структурі загального експорту.

Суттєвою перешкодою розвитку аграрного бізнесу є зростання податкового навантаження. Величину єдиного податку збільшено у 21 раз.

Метою кожного підприємця є максимізація прибутку. Тому вкрай важливо мінімізувати податкове навантаження, що, згідно концепції Артура Лаффера, призведе до виведення економіки з тіні, максимально знизить корупційну складову та посилить інвестиційну привабливість України. Лаффер, який сьогодні виконує функції радника міністра фінансів України, вважає, що проблема ухиляння від сплати податків для України стоїть на першому місці, оскільки від її рішення залежить процвітання країни [4].

На риторичне питання, чи може зниження податкового тиску стати дієвим макроекономічним інструментом подолання кризи, згадаємо досвід Швеції. До 1890 р. вона була найбіднішою країною Європи. Щоб подолати економічне відставання, міністр фінансів запропонував радикальну реформу, що мала на меті зростання ВВП за допомогою: введення найнижчого у світі сукупного податку у 10 % до ВВП, активізації міжнародних торговельних зв'язків, відкритості кордонів для мігрантів. Застосування перелічених заходів призвело до найшвидшого у світі зростання економіки, яке почало уповільнюватись у 1950-х роках після підвищення сукупного податку до 20 % до ВВП [5].

Розвинені країни Європи мають дуже високі податки по відношенню до ВВП, що негативно впливає на економічне зростання, але є позитивним стосовно надання державою соціальних гарантій громадянам [6]. У той же час США мають податкове навантаження 17,4 % до ВВП і досить високі соціальні стандарти, як то загальні витрати на охорону здоров'я на душу населення (рис. 2). Це відбувається за рахунок потужного бізнес-потенціалу, який має сприятливі умови для ведення бізнесу в США.

Таким чином, першочергово для подолання наслідків кризових явищ повинен бути залучений такий макроекономічний інструментарій, як:

- зниження податкового тиску на бізнес;
- інвестиційні пільги;
- зниження ставки рефінансування;
- дерегуляція економіки.

Успішний розвиток економіки держави залежить від ефективного підприємництва. Тому закріплення на законодавчому рівні перелічених засобів макроекономічного регулювання дасть можливість залучити нові інвестиції до економіки України, створити сприятливі умови ведення бізнесу, зменшити вплив держави на розвиток підприємницької діяльності, гарантувати стабільність розвитку економіки.

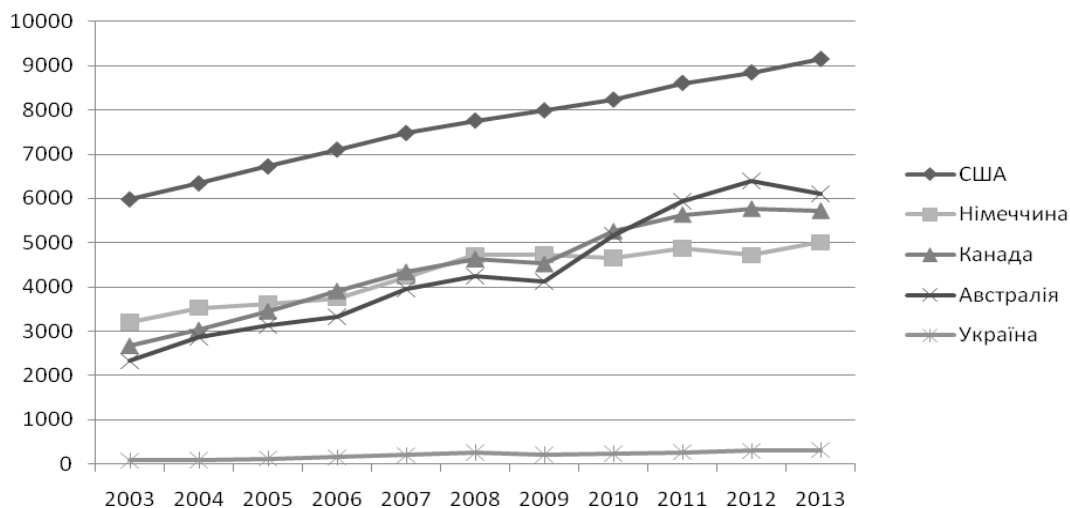

Рис. 2. Витрати на охорону здоров'я в різних країнах світу

Джерело: складено на основі [7]

Література

1. Національний банк України (2015), Макроекономічний та монетарний огляд, Вересень 2015 р., [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=22214002>
2. Національний банк України (2015), Показники грошово-кредитної політики Національного банку України, Балансовий звіт, 2010—2014, доступно з: http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/category?cat_id=57896
3. Index of Economic Freedom.— [Electronic resource] Access mode: http://www.heritage.org/index/pdf/2014/book/index_2014.pdf
4. Колесниченко А. Лаффер: Граждане платят налоги только честному правительству. Лига. Финансы. [Электронный ресурс]. — Режим доступа: <http://finance.liga.net/economics/2015/10/2/interview/45193.htm>
5. Munkhammar J. The Swedish Model: The Wall Street Journal. — Jan. 26, 2011 [Electronic resource] Access mode: <http://www.wsj.com/articles/SB10001424052748704698004576104023432243468>
6. <http://www.wsj.com/articles/SB10001424052748704698004576104023432243468>
7. The World Factbook: Taxes: Central Intelligence Agency.— [Electronic resource]. — Access mode: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/rankorder/2221rank.html>
8. Kaiser Family Foundation. Health Expenditure Per Capita (PPP; International \$). — [Electronic resource] — Access mode: <http://kff.org/global-indicator/health-expenditure-per-capita/>

УДК 339.92

Олексій СІНІЦІН *

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТІЙКОСТІ ТРАНСНАЦІОНАЛЬНИХ КОРПОРАЦІЙ В УМОВАХ КРИЗИ

ОБЕСПЕЧЕНИЕ УСТОЙЧИВОСТИ ТРАНСНАЦИОНАЛЬНЫХ КОРПОРАЦИЙ В УСЛОВИЯХ КРИЗИСНА

ENSURING SUSTAINABILITY OF TRANSNATIONAL CORPORATIONS UNDER THE CRISIS CONDITIONS

Анотація. Для досягнення стабільного зростання у довгостроковій перспективі, транснаціональні корпорації використовують ряд переваг глобального масштабу діяльності, що дозволяють протистояти внутрішнім та зовнішнім викликам під час глобальних економічних криз.

Аннотация. Для достижения устойчивого роста в долгосрочной перспективе, транснациональные корпорации используют ряд преимуществ глобального масштаба деятельности, позволяющие противостоять внутренним и внешним вызовам во время глобальных экономических кризисов.

* СІНІЦІН Олексій Олегович / Алексей СИНИЦЫН / Oleksii SINITSYN — аспірант кафедри міжнародних фінансів, ДВНЗ "Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана", e-mail: alexsinua@gmail.com.